

דבר תורה לפרשת שבוע  
**לדעת לעצור: החנייה כחלק מהמסע**  
הרב גור גלון  
ישיבת הר ברכה

אנחנו מסיימים השבוע את ספר שמות, "ספר הגאולה", ונוחתים היישר אל תוך הפירוט המדוקדק של פרשת פְּקוּדֵי. רגע לפני שאנחנו רצים ליעד הבא, התורה עוצרת אותנו ללימוד משמעותי מאד: סוד העצירה שאחרי העשייה.

ספר שמות חותם בפסוקים המלווים את מסעות בני ישראל במדבר: "וַיְהִי־עֵלֹת הָעֵנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מִסְעֵיהֶם. וְאִם לֹא יֵעָלֶה הָעֵנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד יוֹם הָעֹלֹתָו". לכאורה, היינו מצפים שהספר יסתיים בשיא של השראת השכינה, אבל התורה בוחרת לסיים דווקא בפירוט המסעות. מדוע? רש"י מדייק כאן דיוק נפלא: "מְקוֹם חֲנִיָּתָן אֲף הוּא קְרוּי מִסָּע... לְפִי שְׁמֵמְקוֹם הַחֲנִיָּה חֲזְרוּ וְנִסְעוּ, לְכֹךְ נִקְרְאוּ כּוֹלְךְ מִסְעוֹת".

כאן טמון יסוד חשוב מאד: העצירה היא חלק מההתקדמות. בלי היכולת לעצור ולהפנים את מה שכבר נעשה, האדם עלול למצוא את עצמו עושה עוד ועוד, מבלי לבנות את אישיותו בניין אמיתי. העצירה היא המקום שבו אנחנו לומדים ממה שקרה וממה שנעשה, אנחנו מפנימים את הדברים, מעמיקים בהם, במידה מסויימת, העצירה אחרי העשייה היא עיקר העניין, כי בה אנו מתפתחים רוחנית, סוד השבת שהיא שיא השבוע.

### תחקיר, לא חקירה: הסוד של חיל האוויר

כשאנחנו באים לסכם תהליך, עלינו לאמץ את תרבות ה"תחקיר" ולא ה"חקירה". ביחידות העילית ובחיל האוויר שלנו, התחקיר הוא קודש קודשים. ההבדל ביניהם תהומי: בחקירה מחפשים את ה"אשם" – מה שמוביל להטלת אחריות על האחר והתגוננות. בתחקיר מחפשים את ה"טעות" – מתוך הודאה בטעויות כחלק מתהליך למידה ושיפור מתמיד.

משה רבינו בפרשת פקודי מציב מודל של תחקיר שקוף: "אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן". המשנה בשקלים מסבירה שמשה עשה זאת כדי לצאת ידי הבריות, שכן "צָרִיךְ אָדָם לְצֵאת יְדֵי הַבְּרִיּוֹת כְּדֶרֶךְ שְׁצָרִיךְ לְצֵאת יְדֵי הַמְּקוֹם". אך מעבר לשקיפות החוצה, יש כאן בדיקה פנימית, האם אני עשיתי את הדברים כראוי, האם המעשה תאם לחזון? כפי שאמר סוקרטס: "חַיִּים לֹא בְּדִיקָה אֵינָם רְאוּיִים לְמַחְיָה".

### ארבעת שלבי הסיכום

יש ערך גדול מאד בסיום שבוע, בסיום תהליך, לעצור, הסיכום אינו רק טכני אלא מהותי. כדי שהשכינה תשרה במעשינו, לענ"ד, עלינו לעבור דרך ארבעה תחנות:

#### א. האטה ונשימה: לעצור!

השלב הראשון הוא פשוט לעצור את המירוץ.. ראשית צריך לעצור, לצאת מהמסע להתבונן עליו מבחוץ. להאט, לנשום, לקחת את הזמן, אפילו כמה דקות. לא לעבור אוטומטית לדבר הבא, להשהות את המרוץ הבלתי נגמר. התורה מחולקת לפרשיות פרשיות, לתת רווח להתבוננות ומחשבה. העצירה בעצמה מחוללת בתוכנו הפנמה, השינה שאחרי עמל היום.

#### ב. לבחון וללמוד:

בפרשת פקודי חוזר המשפט "כִּפְאֶשֶׁר צָוָה ה' אֶת מֹשֶׁה" שוב ושוב (19 פעמיים), זהו רגע הוכחת ההתאמה בין החזון (הציווי) לביצוע (המעשה). המלבי"ם מסביר שהחזרה באה להראות ש"לא נפל דבר מכל אשר ציווה ה'". רפלקציה אמיתית שואלת: האם הייתי נאמן לערכים שלי? האם המעשים שלי בשטח הם שיקוף של החזון שהגדרתי לעצמי בתחילת הדרך?

כפי שאמר הפילוסוף ג'ון דיואי: "אנחנו לא לומדים מהניסיון; אנחנו לומדים מהרפלקציה על הניסיון", כולנו בדרך, במסע מתמשך, בטווח הארוך מה שעושה הבדל גדול זו היכולת ללמוד, להתפתח. במקומות מסוימים קוראים לזה תחקיר והפקת לקחים.

זמן של מחשבה על השיעורים שלמדנו והקשיים שחווינו, כאשר הוא נעשה באופן קבוע, יכול לשנות את כל התמונה.

פשוט לשאול, מה למדתי מהתהליך? מהשבוע? מה התחדש או התחדד לי, לא יכול להיות שנעבור תהליך או זמן מסויים ולא נלמד כלום.

**מרק טוויין** אמר פעם: "ההיסטוריה לא חוזרת על עצמה, אבל היא מתחרזת", אם לא נעצור לסכם את הפרויקט הנוכחי, נחזור על אותן טעויות בפרויקט הבא.

#### ג. הכרת הטוב ופרגון: "ויברך אתם משה"

משה רבינו לא מסתפק בבדיקת החומרים, הוא עוצר להוקיר את האנשים. בכל מסע אנחנו לא לבד, יש ערך גדול, בהודאה ובהכרה של כל השותפים לדרך, של כל מי שסייע ועזר. הכלי יקר מוסיף שמשה ראה את הלב והכוונה הטהורה של העושים, ועל הלב הזה הוא בירך אותם: "יהי רצון שתשרה שכניה במעשה ידיכם".

#### ד. לחגוג את העשייה

השלב האחרון הוא השמחה שבסיום. כשאנו מגיעים לנקודת הסיום, אנו יכולים לראות במבט כולל כיצד כל הפרטים הקטנים והמאמצים נארגים להרמוניה אחת. בפרשתנו נאמר: "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה...". זוהי השמחה בראיית המכלול, בראיית מה שהצלחנו לפעול. יותר מכך, אם זכינו אנו רואים איך אחרי כל הפעולות שורה השכינה, איך אנו עשינו, אבל הקב"ה סייע לנו, והרבה יותר ממה שעשינו קרה.

#### המנוחה היא הבסיס להתעלות

הרב קוק זצ"ל מבאר בצורה נפלאה ב"עולת ראייה" שדרושות שתי בחינות להתקדמות: האוהל – השאיפה להתעלות מתמדת, והמשכן – היסוד המנוחתי השומר על המצב שלא יהרס. העצירה היא ה"משכן" של הנפש שלנו.

וכך כותב הרב קוק:

"המשכן מסמן... דוקא את היסוד המנוחתי שיש בין מסע למסע, ובנפשיות היא ההרגשה המרגעת, העוצרת את ההתנועעות הבלתי פוסקות, לשם היסוד של המטרה העליונה, קביעות האזרה ובסיסיותה בערקה".

יהי רצון שנזכה לפעול ולעשות, אבל גם לעצור, ללמוד ולהתבונן!